

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА ВИГОТОВЛЕННЯ АБО РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ, ЩО НЕ ВІДПОВІДАЄ ВИМОГАМ СТОСОВНО БЕЗПЕКИ ДЛЯ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я СПОЖИВАЧІВ

Враховуючи вступ України до СОТ все більшої актуальності набуває тема безпеки продуктів харчування. Адже тепер наш ринок заповнили дешеві продукти харчування сумнівної якості з якими вкрай важко конкурувати вищим не тільки за ціною, але і за якістю продуктам вітчизняного виробника.

Відповідно до ст. 14 Закону України “Про захист прав споживачів” споживач має право на те, щоб продукція за звичайних умов її використання, зберігання і транспортування була безпечною для його життя, здоров'я, навколишнього природного середовища, а також не завдавала шкоди його майну.

Статтею 20 Закону України “Про безпечність та якість харчових продуктів” закріплено положення про те, що особам, які займаються діяльністю з виробництва або введення в обіг харчових продуктів, забороняється виробляти та/або вводити в обіг небезпечні, непридатні до споживання або неправильно марковані харчові продукти.

Відповідно до ст. 3 Закону України “Про безпечність та якість харчових продуктів” держава забезпечує безпечність та якість харчових продуктів з метою захисту життя і здоров'я населення від шкідливих факторів, які можуть бути присутніми у харчових продуктах. В свою чергу безпечний харчовий продукт – це харчовий продукт, який не створює шкідливого впливу на здоров'я людини безпосередньо чи опосередковано за умов його виробництва та обігу з дотриманням вимог санітарних заходів та споживання (використання) за призначенням.

Проголошення Конституцією України права громадян на безпечне для життя й здоров'я довкілля та на інформацію про якість харчових продуктів і предметів побуту зобов'язує державу, органи місцевого самоврядування створити організаційно-правові, соціально-економічні та примусово-владні гарантії забезпечення цього права.

Відомий американський фахівець Едвард Демінг ще в 1950 р. писав, що на 85 % вирішення проблеми якості залежить не від людей, а від системи управління якістю.

Значну роль у підвищенні якості продукції відіграють стандарти, які є організаційно-технічною основою систем якості.

Жодне суспільство не може існувати без технічного законодавства та нормативних документів, які регламентують правила, процеси, методи виготовлення та контролю продукції, а також гарантують безпеку життя,

здоров'я і майна людей та навколишнього середовища. Стандартизація якраз і є тією діяльністю, яка виконує ці функції

Враховуючи вступ України до СОТ, вітчизняному виробнику необхідно переходити на загальносвітові стандарти, зокрема на стандарти "Кодекс Аліментаріус".

Кодекс Аліментаріус – це звід прийнятих міжнародним співтовариством стандартів на харчові продукти – їх виробництво, переробку, перевезення, зберігання. Всесвітньою торгівельною організацією Кодекс Аліментаріус визнаний в якості міжнародного орієнтиру для вирішення спорів з питань продовольчої безпеки та захисту прав споживачів.

Усі провідні країни світу мають дуже жорстку систему технічного регулювання виробництва та реалізації харчових продуктів на своїх ринках. В Європейському Союзі, наприклад, такі вимоги регулюються Директивами ЄС та великою кількістю європейських регламентів, рішень та стандартів.

Різні Директиви вимагають, щоб усі товари, які продаються споживачам, були настільки безпечними, наскільки це можливо, і містять критерії, яким продукція повинна відповідати для забезпечення цього. Виробники та імпортери несуть відповідальність за безпеку товарів, які вони продають. У кожній країні повинні існувати органи, відповідальні за перевірку відповідності вимогам і виведення небезпечної продукції з ринку, якщо це потрібно.

В той же час в Україні робляться спроби на державному рівні пом'якшити чи скасувати сертифікацію імпортованої продукції. Ці дії спрямовані на надання односторонніх переваг іноземним виробникам, і, на нашу думку, порушують єдину національну систему сертифікації в Україні, що суперечить міжнародному та європейському досвіду. Це також надає можливість імпортерам не брати відповідних зобов'язань щодо споживачів України.

Відповідно до нині діючого в Україні законодавства суб'єкти господарювання, залежно від тяжкості спричинених наслідків та розміру завданих збитків, можуть притягатися як до адміністративної так і до кримінальної відповідальності за виготовлення або реалізацію продукції, що не відповідає вимогам нормативних документів, нормативно-правових актів стосовно безпеки для життя, здоров'я та майна споживачів і навколишнього природного середовища.

Безперечно, юридична відповідальність є важливим елементом правового регулювання суспільних відносин. Її суть полягає в цілеспрямованому впливі на поведінку індивіда за допомогою юридичних заходів, а метою є охорона і захист суспільних відносин від будь-яких незаконних порушень за допомогою примусових заходів, що приводить до впорядкування суспільних відносин та надання їм системності та стабільності.

Але, на нашу думку, вона є крайнім заходом у боротьбі з виробництвом або введенням в обіг небезпечних, непридатні до споживання або неправильно маркованих харчових продуктів .

В свою чергу, вважаємо, що основними заходами у забезпеченні надходження у торгівельну мережу якісних та безпечних товарів мають стати сертифікація та інші заходи, зокрема інформаційні (наприклад, маркування,

штрихове кодування, рекламування), контрольні-запобіжні (контрольні перевірки якості, санітарні вимоги до умов продажу, зберігання тощо). А для цього держава повинна створити відповідні механізми, які будуть гарантувати їх дієвість та ефективність.

Маланчук Т.В. Проблеми ефективності юридичної відповідальності суб'єктів господарювання за виготовлення або реалізацію продукції, що не відповідає вимогам стосовно безпеки для життя та здоров'я споживачів [Текст] / Т.В. Маланчук // Актуальні проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин в умовах кризи: практика правозастосування і шляхи її вдосконалення: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (10-11 червня 2011 р., м. Суми). – Суми: УАБС НБУ, 2011. – С. 243-246.